

MAJESTAT (1186) *sb m*

-i- (743), -y- (417), -g- (17). -j- (9).

Pierwsze a oraz e jasne (w tym w a 15 r. błędne znakowanie); -ât (283), -at (1) *KarnNap.* ◇ -ât- (763), -at- (25); -at- *MurzNT* (2), *KromRozm III*, też *HistAl*; -ât- : -at- *OpecŻyw* (5 : 3), *MurzHist* (1 : 1), *OrzQuin* (12 : 1), *RejAp* (180 : 1), *RejPos* (211 : 2), *WujJud* (2 : 1), *BiałKaz* (3 : 1), *SkarJedn* (1 : 1), *SkarŻyw* (14 : 2), *CzechEp* (17 : 1), *SarnStat* (90 : 6), *CzahTr* (1 : 1).

sg N majestât (97). ◇ *G majestâtu* (404). ◇ *D majestâtowi* (95), *majestâtu* (10); -u *ArtKanc* (3), *GrabowSet*, *SkarKaz*; -owi : -u *RejPs* (9 : 1), *Mącz* (2 : 1), *OrzQuin* (1 : 1), *SarnStat* (10 : 2). ◇ *A majestât* (187). ◇ *I majestâtem* (243); -em (17), -(e)m (226). ◇ *L majestâcie* (139). ◇ *V majestâcie* (1). ◇ *pl N majestâty* (3). ◇ *G majestât(o)w* (2). ◇ *A majestâty* (3). ◇ *L majestâtach* (1) *SkarKazSej*, *majestâci(e)ch* (1) *RejPos*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Godność władzy (władcy, dostojnika lub państwa jako całości); maiestas Mącz, Calep, [dostojeństwo, dygnitarstwo, godność; powaga, poważność, stateczność; wspaniałość – maiestas Cn] [w tym: czyj (755) : G sb i pron (332), pron poss (241), ai poss (182)] (944) : RejJóz Mv; Cefarz/ Krol/ Książę/ yákoby máyeftat fwoy okázác y wyftáwić mogł/ dwor fwoy/ ktoremby fpofohem ozdobił á wywyfzłfył *GliczKsiąż* G5v; Obierálfmy Krolá ná Seymie w Piotrkowie przy fwym Krolu/ y przy cálym Máyeftacie iego *OrzList* i; ábowiem nád te Státutá ktorem przypomniał/ ma też Prywileie Koronne/ ktoremi ieft obwárowány Máieftat Arcybifkupi/ y władza iego *OrzRozm* K2v, L4; Aurelianus gdy zoftá Cefárzem/ wftytkę moc fwoię obrocił przeciw iey/ áby tę fromotę zgłádził z máieftatu Rzymfkiego *BielKron* 153v, 111, 113; Maiestas, a magnitudine dicta est, Máyeftat/ Wielmożność. Doftoyność Krolewska/ Xiążęcia/ Páńfka y ofobliwych perfon. *Mącz* 205a; Náukác tu ieft Królom daná/ áby oni poty w fłuchániu cíerpliwemi byli/ pokiby mowá czyiá Máieftatu ich nie thykálá. *OrzQuin* D3v, D3, D3v, N4v; Máieftat tedy ieft wielmożność á doftoyność Rzeczypołpolitey y Krolewfka/ y tych ktorzi słuźnie á przyftoynie Rzeczypołpolitą rządzą/ pochodząca z mnimánia zacności *ModrzBaz* 82, 20v, 81v, 82 [2 r.]; kościół mocą utworzyli: práwo y Máieftat kościelny zwalczyli *SkarŻyw* 354, 362; *Calep* 630b; *SarnStat* 21, 21 źp; Theodozyus wiefzy iáko ś. Ambrożego w Medyolanie czcił/ y iáko fię iego zwierzchności kościelney bał/ religiey y kápłanom głowę fwoię y máieftat ná przyimowánie dáney od nich pokuty/ vniźáiac *SkarKazSej* 680a.*

majestat czego (3): Bo fię godzi áby fędzia y máieftatem vrzędu fwego [*maiestate sui magistratus*]/ y práwy lámemi/ od wízelkiego gwałtu był obwárowan *ModrzBaz* 95; *SkarŻyw* 493; Tym bowiem fpofohem y drogá Máyeftat pánowánia tym wícey będzie vtwardzony *Phil* S3.

W połączeniach szeregowych (4): *RejPos* 319; *WujJud* A6v; láfkáwánia y miłóściwánia łápamy/ biorąc to fobie zá krzywdę/ iefliby kto z proftá do nas mowił: miley nam słućác gdy kto mowi do iáfnóści/ zacności/ wielmożności/ świętobliwości/ wielebności/ do máieftatu/ sláchetności/ vrodzoności/ y nawielebnieyfzey miłóści náfzey. *ModrzBaz* 59v; *SarnStat* 1020.

W charakterystycznych połączeniach: majestat arcybiskupi, cały, kapłaństwa, kościelny, panowania, spolny, urzędu, utwirdzony, wielki (3), *wyniszczony; całość majestatu, krzywda, lekkie uważenie* (2),

osłabienie, poważność, stan, ujmą, zacność (2), znak; majestatu dostąpić; zgładzić z majestatu; dochować majestat, niszczyć, zwalczyć; przysiąc na (przez) majestat (2); zastać w majestacie.

Zwroty: »obrazić, (ze)lżyć, bluźnić, sromocić, obrażający majestat (a. stan a. stolec majestatu); obrażenie, obraźca majestatu; majestatowi obraźliwy; majestat jest lżon« = *laedere maiestatem, laesae maiestatis reus Mącz; crimen maiestatis ModrzBaz* [szyk zmienny] (10 : 3 : 1 : 1 : 2; 13 : 1; 1; 2); *Diar* 22; iż kiedyby kto [...] Połły nález Zyemskie [...] / albo też iądącym ná Syem [...] / nálezłby gwałtownie / á vczyniłby ktoremu gwałt [...]: Tedy tákowy ma być ładzon iákoby obráził Máieftat Królewłki. *UstPraw* B2; Bo to *turpiloquium* háńbi Krolá y Máieftat iego lży. *OrzRozm* K2v; *BielKron* 85v, 225v, 226v, 228, 230; *Laedere maiestatem, Obrázić máyeftat Wykroczić przeciwko prawóm. Mącz* 205a, 182c, 205a; *WujJud* A6v; ten mi fię zda być winien obráżenia máieftatu / kto przeciwko Pánu / ábo przeciwko Vrzędowi / ábo Rzeczyópolitey / ábo przeciwko temu / ktoremu część iáka Rzeczyópolitey poruczoná ieft / vczynił co złą zdrádą / zámieřánim / záburzeniem iáwnym *ModrzBaz* 82, 81v [2 r.], 82; *PaprUp* G; táki každy przez nález Stárofty [...] iáko obraźca Máieftatu Królewłkiego / ma byđz poiman *SarnStat* 218, 21 [2 r.], 22, 36, 43 [3 r.], 157 (15); *SkarKazSej* 686b, 701b.

»z majestatu upaść« = *zostać pozbawionym swej pozycji* (1): Ale pátrzayże / iáko ten řtan Duchowny náruřzony w Polřzce / y zhańbiony ieft ná Seymiech: [...] z Máieftatu řwego pod nogi řtanu Swieckiego vpadł *OrzRozm* Kv.

»występić, występny, występujący, występ(ek), wykroczenie przeciw majestatowi« = *reus maiestatis Mącz, Modrz; crimen laesae maiestatis; maiestis damnatus Mącz* [szyk zmienny] (2 : 3 : 1 : 2 : 2): áby nie ináczey iedno iáko wyřtępujący przeciw Máieftatowi Królewłkiemu byli karáni *GroicPorz* ii4, oo4; *BielKron* 402; *Mącz* 77c, 205a [2 r.]; *ModrzBaz* 77, 81v [2 r.], 82.

»złóżyć (a. składać), strącić z majestatu« = *poniżyć* (2 : 1): *RejZwierc* 218v; Złóżył mocarze z máieftatu / á podwyżłzył pokorne. *LatHar* 66; *KlonKr* 3.

Wyrażenia: »cesarski majestat« [szyk 2 : 1] (3): Cefarz [...] dał wywołác Sáłkie Kfiązę y Lántgráfá iáwnymi lifty / iáko [...] Cefárfki máieftat obráźájące *BielKron* 226v, 225v, 228.

»majestat cesarstwa« (1): Ná to / ázaż nie przysiágl przez thron y máieftat Cefářřtwá řwego? *OrzJan* 103.

»majestat krolewski, krola, Jego (a. Waszej) Krolewskiej Miłóści« = *maiestas regnantis Modrz; dignitas regia, maiestas JanStat* [szyk 38 : 5] (37 : 4 : 2): *Diar* 22; *DiarDop* 104; *GroicPorz* ii4, oo4; *UstPraw* B2; *BielKron* 85v, 230, 402; *Mącz* 77c; Wielka krzywdá y vymá Máieftatu Królewłkiego to bluźnierřtwo ieft *OrzQuin* N4v, D3, D3v [2 r.], Aa3; *WujJud* A6v; *OrzJan* 51; Máieftat Królewłki w ten czás moc bierze, gdy zá zařługi godné bráwia poddánym oddáie. *SarnStat* 80, 21 [4 r.], 22, 36, 43 [3 r.], 157 (17); Abowiem iáko nam ná tym należy / áby błogóřłáwieńřtwo nález ná tym řwiećie / dobrze obwárowáne był / iáko cáłóć Máieftatu Krolá y Páná nálezego / y Korony iego *GrabPospR* K2; Ty bęđziefz nád domem moim / twemu řłowu y rořkazániu lud wřzyřtek pořłufzny bęđzie / tylo máieftatem krolewłkim pierwřzy nád cię będe. *SkarKazSej* 660a, 666a [2 r.], 680b, 686b, 692a, b, 693b, 701b.

»majestat Rzeczypospolitej, królestwa, państwa, Korony, koronny« = *maiestas regia JanStat* (2 : 1 : 1 : 1 : 1): którym obyczaiem śmiales przełć rzeki/ gory/ y morzá/ á czynić nawałność przeciw máieftatowi páńftwá náłze⁸⁰ *HistAl* C7; *DiarDop* 112 [2 r.]; Odit populus Romanus privatam luxuriam, publicam magnificenciam diligit, Lud Rzymiński [...] dla poczciwości á máyeftatu rzeczi poľpolitey Rzymiſkiey rad hojne á przepyľzne czci wyrządza. *Mqcz* 201c; *GórnDworz* Dd 8v; *SarnStat* 908.

»ku ozdobie (a. dla ozdoby) majestatu« (2): áby pan moy [...] záchowywał we wľzytkim wľpaniałość/ [...] ani koľztu żáľuiąc/ ku ozdobie Máyeftatu/ y dworu ľwego. *GórnDworz* Ii2, Hh5v.

»zwierzchny majestat« (1): Imminuere vel minuere maiestatem, Vwłoczić/ Lzić łtan zwierzchnego máyeftatu. *Mqcz* 205a.

Szeregi: »majestat i dostojęństwo« (1): v Papieżow/ v Czeľárzow/ v Krolow/ máieftatu/ y doľtoieńftwá Korony they [*panowie Kryski i Wapowski*] łtrzedz vmieli *GórnDworz* Dd8v.

»krol i majestat jego« (1): wyrwác ľye kilkiem Oľób z Poľłów/ y ľprawowác ná Seymie przed Królem/ y przed Máieftatem iego [...] to/ czego naróđ Polľki niechce *OrzQuin* D.

»majestat, (i) powaga« [*szyk* 1 : 1] (2): iákoź iednák powagá y máieftatem Krolá Ie⁸⁰ M. Zygmuntá I. [...] wieleľmy rzeczy mięđzy króľmi wielkimi záľzľych/ częľto vcięráli y vmarzáli *OrzJan* 51, 64.

»majestat królewski i Rzeczpospolita« (1): iż táki ma byđż zá tego pocztytan/ ktory Máieftat Króľewľki y Rzeczpoľpolitá obráził [*laesae Maiestatis, laesaeque Reipub. JanStat* 88] *SarnStat* 980.

»tron i majestat« (1): *OrzJan* 103 cf »majestat cesarstwa«.

»wysokość i majestat« (1): á ták oni wľzyľcy zá nic nie bęđá łtać przyrownánim twoiey wyľokolci/ y Máieftatu twego. *HistAl* M8v.

»majestat, (zacność) (i) moc« (2): Máieftat zacność y moc Króľéľtwá y Pańftwá káźdego [*Thronus, splendor et potentia regalis et cuiuslibet principantis Maiestatis JanStat* 22] ná ten czás v ľwoich poddánnych nie tylko moc bierze/ ále teź iáko perły iákie ľłnie ľie *SarnStat* 908; *SkarKazSej* 693b.

Żart. (1): A Prawdá brácie miły iż [...] Widziľż iáko w źwierciedle ony ľwoye czáľy/ W ktorycheľ mowił ľkacząc/ iż wygráli náľzy. Widziľż teź y śrzedni wiek máyeftatu twego/ Iákie były poľtępki wielmoźności iego. *RejZwierc* [207].

W przeni (1) :

W poľłączeniu szeregowym (1): Y niemáľż nic wľdziech iey [*prawdy*] nieľpráwiędliwego/ onác ięľt mocą/ króľéľtwem/ moźnością/ y máieftatem ná wieki wieczne. *BudBib* 3.*Esdr* 4/40.

Przeni: metonimicznie: O osobie wysoko postawionej, zwłaszcza o wľadcy (w poľłączeniu z przydawką dzierźawczą zastępuje zwykle rzeczownik „król” itp. lub odpowiedni zaimek osobowy) (141) : *HistAl* D6 [2 r.]; *BielKom* A3; A przeľto s Stárlzych Plebanow Rzymľkiego koľcioľá Kardynały ľobie vtzynieł y poľtánowił/ áby iego máieftatu bronili y łtrzegli. *KrowObr* 35; *OrzList* iv; Abowiem przed nim drzy wľzeláki źiemľki vrząd/ y káźdy naywięťzy y naymoźnieyľzy wedle tego świátá Máieftat. *BibRadz* *3; *StryjKron* 395; *BielSen* 11; dochody ták wielkięmi Króľe opátrzyli/ ileby dobrze doľyć byľo/ nie ná wychowánie woylek/ ále ná ochronę máieftátu iego *OrzJan* 60; *SarnStat* 1089, 1092, 1125.

W charakterystycznych poľłączeniach: majestatu bezpieczeństwo, bytność, dekret, ochrona, policzek, potrzeba, powaźność, (nie)poźytek (4), sľuga (sľuźebnik) (3), szkoda, wiadomość, zwolenie; majestatu

dotykać (dotykający) (2), naśladować, prosić (proszący) (3), żądać; do majestatu apelować, odsyłać (odesłany) (2), uciekający się; do nóg majestatu posyłać, znosić; pod skrzydły majestatu pomnożyć się; obowiązany majestatowi, posłuszny, przyłączony, wdzięczny, zwierzony; pisać majestatowi, poddać się (2), postać, (s)przeciwi(a)ć się (4), utargiwać, wystaczyć, zachować; przeciw majestatowi poczynać, wystąpić (2); przed majestat apelować, deferowan, opowiedzieć, poprowadzić, pozwać (4), przypadły, przyść, przywieść, stawić się, trudzić się, wnosić (2); majestat ozdobić, pozdrawiać; przysięgać przez majestat; oglądać się na majestat; przed majestatem bronić, mówić, przełożyć, wysadzić; z majestatem zakroczyć; przy majestacie być.

Wyrażenia: »majestat cesarski« [szyk 6 : 3] (9): bo mamy tho dufanie o Máieftacie Celárskim/ iż nie ieft inákłzey myśli przeciw nam *BielKron* 414, 192v, 197, 206v, 207, 324v, [332²]v; *BielSpr* 11v; *SkarJedn* 290.

»klejnoty majestatu królewskiego« = *insygnia królewskie* (2): Charímatá álbo klejnoty máieftatu Królewkiégo, á także fcriptury koronné, Chorągiew, y inné antiquitates, wiernie y zyczliwie chować *SarnStat* 350, 1226.

»majestat królewski, Waszej Królewskiej Miłości, Krola Jego Miłości, krolestwa« = *maiestas (regia a. regalis)* *JanStat* [szyk 61 : 13] (58 : 10 : 5 : 1): A ftaořta bęndzie powinien Execucią vczynicz pod vtraczeniem vrzędu oco ma bycz deferowan przed nas Maieftat Kroliewski przez Voyevodę *ComCrac* 12; *ZapWar* 1549 nr 2662, 1550 nr 2676; My to wszystko od WKM Pana swego jako przystoi wiernym poddanym a cnotliwym Polakom przyjmując z poddaną pokorą przyszliśmy potom tu przed Majestat WKM *Diar* 87, 85, 87; *DiarDop* 105; *GroicPorz* bbv, bb2; *BibRadz* *3; *OrzRozm* H3, I2v, R2v, S; *BielKron* 306; *BialKaz* K4v; Abowiem áczkolwiek Zydowie Krole fwe/ y zwierzchność Máieftatu Królewkiégo vtráćili pod niewolą Bábilońką: iednák támze [...] nád fobą przełożone miewáli *CzechRozm* 167v; *ModrzBaz* 100v; *ModrzBazBud* ¶6; Naiáfnieyfy Miłóściwy Królu/ do nóg Máieftatu Wálzéy Kró: M. połyłam/ gdzie/ co czás y potrzebá z fobą niešie/ dořtátecznie opifano o wojnie Tureckiey *OrzJan* 3, 3, 4, 58, 73, 112; iż nikomu żadnych dóbr ftołu Królewkiégo nie ma Máieftat królewski zápiřác/ przez obowięzku wydźierzenia. *SarnStat* 84; MOże tedy áppelować od Roków przereczonych głównych do Królewkiégo Máyeftatu/ iáko do Páná wyszřégo wřyřtkich Praw *SarnStat* 161, 35 [2 r.], 36, 83 [2 r.], 108, 141 [2 r.] (47); *SkarKaz*)(3v; A zwářzczá iż powařnořć y moc y wářdza królewkiégo máieftatu ořlábiáá *SkarKazSej* 659b.

»majestat książęcy« (1): gdzie tby paney sryney vydzenye czynyly sposvyv [!] zaprzyvylegem Maiesthathv kxianzáczego *ZapWar* 1528 nr 2459.

»najařniejszy majestat« (1): Naiáfnieyřzego Máieftatu W.K.M. Zyczliwy řluzebnik/ pořluzny poddány/ y wierna Rádá/ Mikołay Rádziwił *BibRadz* *3.

»majestat nasz« [w oficjalnych wypowiedziach króla] = *maiestas nostra* *JanStat* [szyk 25 : 7] (32): iuzefcie nas winne vczynili/ iezelmy Straxágonę s páńřtwá fłozyli ktory cięřzko przeciw máieftatowi nářzemu cięřzko wyřtápił. *HistAl* D7, F6; *BielKron* 124; y nád wiadomořć Máieftatu nářzégo królewkiégo były chowané nieiákie złé zwyřzáie *SarnStat* 953; tedy Wóytá y Láwniki Máieftat nářz chcąc řářką řwá ozdobić/ one z řářki nářzéy ořobliwéy wymuiemy od wřyřtkich podatków *SarnStat* 956, 60, 61, 148, 504, 536 (29).

»pański majestat« (1): Ciśnie fie we drzwi/ áby mógł zá tą pogodą/ Páńlki máieftat widziéc *KochFrag* 41.

»majestatu stolec« (1): prowokácię czynią/ włafny Máieftatu náfzého Stolec [*Maiestatis proprio solio JanStat* 1019]/ y włafného Páná práwo y zwiérzchność opuściwízy/ y wzgárdziwízy *SarnStat* 953.

»wysoki majestat« (1): Iełli ieft zwićżżon Dárius/ [...] wízytki dołthoynołci iego y bogáctwá wyfokiemu máieftatowi náfzemu niechay będą wydány *HistAl* F6.

Szeregi: »koronny i majestatu krolewskiego« (1): Aby zdobr Krolewfkich potrzeby się Coronne/ y Máieftátu Krolewfkiego opátrowáli *BialKaz* K4v.

»majestat i panowanie« (1): Máieftat y pánowanie heretycy bluźnili. *SkarKazSej* 686b *margin*.

»majestat i panowie« (1): DÝgnitarze y Vrzędnicy niech znáią fwę vrzędny: á iegli którym będą nieznáiomé/ od królewfkiego Máieftatu y Pánów [*a Regali Maiestate, et dominis JanStat* 304] niech będą náuczzeni *SarnStat* 286.

»(albo) majestat, (krolestwo) i (albo) Rzeczpospolita (a. krolestwo)« [*w tym: krolestwo i Rzeczpospolita 2 r.*] = *Maiestas et Respublica Regni, Respublica aut Maiestas Regia JanStat* [szyk 6 : 2] (8): *DiarDop* 105; TEŻ íam Podfkárbi [...] będąie czynił wypráwy/ przepowíádania/ ráchunki ludzi fłużebnych/ Dworzan/ y wízyłtkich/ którym względem fłużby/ álbo od Rzeczypołpolitéy álbo od Máieftatu Królewfkiego będąie co winno. *SarnStat* 412, 35 [2 r.], 36, 223, 340, 903.

α *Połączenia z przydawką dzierżawczą, które pełnią funkcję odpowiedniego rzeczownika lub zaimka osobowego (forma zwracania się do władcy) (18)* : krolu iegli fie podoba máieftatowi wáfzemu/ przykażcie aby thyliác ieznych známi iecháło *HistAl* C5, D4, Ev, E5v [2 r.], E7, G7 (11); á ták iegli by to było przeciw twemu Máieftatowi o co fie ítáramy/ tedy fie wroćimy do domu *BielKron* 435v; A íákoż oto widzi twoy Máieftat/ íam ieft łyfy. *HistRzym* 3; *GrochKal* 28; *SkarKazSej* 668a.

Wyrażenia: »majestat cesarski« (2): Miłościwy Cefárzu/ íą pozdrawiam máieftath wáfz Cefárłki íáko oycá y páná fwego *BielKron* 414, 208.

»wysoki majestat« (1): Czého íą W.K.M. fwemu miłóściwemu Pánu [...] / wiernie życzę/ y zá to iego wyfokiego Máieftatu [...] prołzę/ áby to wízytko zyścił *BibRadz* *3.

a. *O istotach nadprzyrodzonych [w tym: czyj (548): G sb i pron (296), pron poss (180), ai poss (72)] (692)* :

α. *O Bogu w Starym i Nowym Testamencie; tu też budzące zachwyt, grozę, dostępne spostrzeganiu zjawiska przypisywane wyobrażeniom o niebie lub towarzyszące ukazywaniu się Bogu w widomej postaci (często, zwłaszcza z przydawką dzierżawczą, zastępuje wyraz „Bóg” lub odpowiedni zaimek) (685)* : WSzechmogący wieczny Boże [...], Maieftatu twego pokornie prołimy *TarDuch* Dv; *WróbŻółt* cc; A chcećieli ielićże wiedziéc/ kteryby to był krol [!] tenći ieft/ ktery rołkáuie wíłytkiem ípráwam niebiełkiem/ á ktery ieft zewłłąd przezroczyłty wiáłnołci máieftatu fwego. *RejPs* 35; A íżem vmiłował przybytki twoie to mię ktemu cíłnie yż mi nielza/ íedno ítać wobronie przy maieftácié twoiem *RejPs* 100v, 38, 77v, 84v, 107, 127v (13); *MurzHist* O2v; *KromRozm III* D; Wyłłedł yełt głos Páńłki nád wíłfemi wodámi/ Bog w Máyeftacye íwym zágrzmyał możnołcyámi *LubPs* G4; Srodze ty káżdego zelżyłz yeždneho y pyełżego/ Ktory íobye máło waży Máyeftatu twoyego *LubPs* R4v, B2, E3v,

H3, Q4v, dd4 *marg*, dd5, gg5v; Day nam prosimy cię Pánie/ áby thá offiárá zbáwienna/ y nálznych grzechow bylá otzysćienim/ y twego Máieftatu vblágánim. *KrowObr* 188, 91 v [2 r.], 164, 168v [2 r.], 169, 170v, 188v; A iuz mię weźm w opyekę człowieká nędznego/ Abych chodził w obronie Máieftatu twego. *RejWiz* 108, 52v, 117, 124, 129, 144v, 152v, 165; A oto wielmożność Bogá Izráelkiego fflá drogą od wřchodu flońcá: y miał głos iáko głos wod mnogich/ á ziemiá lie łnęła od máieftatu iego. *Leop Ez* 43/2, *Tob* 13/7; *BibRadz Is* 60/7, 4.*Esdr* 3/19, *Eccli* 2/21, 17/11, *Bar* 5/9, *Hebr* 1/3, 2.*Petr* 1/16; GDy Pan Bog wřzechmogący/ będąc w Máieftacie swoim przed czáfy czálow/ wieczny/ y wřzem chwálebny/ poczynáł gořpodárřtwo swoie/ iáko práwy ociec czeládný. *BielKron* 1, 2, 32v; *GrzegRóżn* N3v; *SarnUzn* D8v, F3v, F5, F7v, [G2]v; Iáko widziá y liedmioráká řpráwę w onymże Máyeřthacie Duchá řwięthego. *RejAp* BBv, AA6, 46v, 52v, 114v, 156v, 169; Iż on řzedřzy do Bogá Oycá řwego tám iuz nas przyniořł á ofiárowáł pořpołu s řobą przed Máyeřtat iego *RejPos* 130v, 31, 134, 173v, 180v, 181v (17); *RejPosRozpr* b3v; Nie řkóńczona á nieogárniona ieřth wielmożność Bożá/ y godność Máieftatu iego *BiałKat* 168v; tedy Moyzeřzowi tylko rořkazał áby wřtápił ná gorę: Ná ktorą Pan Bog z wielkim Máeřtatem przyřzedł *KuczbKat* 265; A thu lie iuz řnádnie kařdy może wypráwić/ iż ci řwięci trzy řtanowie od wiekow řá w iedney řřtności Bořtwá/ iedney woley/ wládezy/ y dziwnego máyeřtatu. *RejZwierc* 10, 43, 175v; *WujJud* 101; *WujJudConf* 22; *RejPosWstaw* 22v; *BudBib Is* 2/19, 21, 4.*Esdr* 16/54, *Sap* 18/24; *KochPs* 152; ktore będąc pirwey Chreřściáńki/ ná mękach wielkich/ iego řię Máieftatu záprzáły/ y [...] żyły iuz iáko Pogáńki *SkarŻyw* 125, 81, 484, 596; Twórcę wřzech rzeczy widřiem w iego máieřtaćie/ Czego wy w ćiele będąc prozno vpátrzáćie. *KochTr* 22; *CzechEp* 208, 254, 284; *NiemObr* 117; *WisznTr* 34; *ArtKanc* S20v, T17v; *ZawJeřt* 16; *GostGospSieb* +4v; *GrabowSet* H, Ov; Wabi cię mile do tey wććiwořci przyřkład máieřtatu Troyce przenachwálebnieyřzey. *LatHar* 478, +4, 2, 17, 19, 31 (42); A ocućiwřzy řię/ wyřzřeli máieřtat (*marg*) chwałę. L. (-) iego/ y onych dwu męřow ktorzy z nim řtali. *WujNT Luc* 9/32, *Matth* 25/31, s. 159, *Luc* 9/26, 31, s. 358, *Hebr* 1/3; *SiebRozmyřl* E3, K4v; *PowodPr* 16; Pan obiecał niektorym wćzniom wkázáć řię im w kroleřtwie swoim/ y w páńřtwie/ w dořtátku y ozdobie máieřtatu řwego *SkarKaz* 122a, 118b, 122a, 160b, 161b, 244a (11).

majestat czego (13): *RejPs* 153, 213; *LubPs* B6; Nie wátpmy tedy ieřliże kiedy zgrzeřzimy/ z pokutá [...] a z wřnořciá przyřtápić do Máieřtatu tey řáłki iego *BibRadz* *7; *RejAp* 91; *RejPos* 144, 191; *BiałKat* 181; *KuczbKat* 15; *CzechEp* 248; A chcęcy nas wywieřć z nálznych okrutnych niepráwořci/ k Máieřtatu Bořkiej miłóřci/ ćierpiáł tu dla nas wřzyřtkich wielkie ćięřzkořci. *ArtKanc* D17, T17; *LatHar* 573.

W połączeniach szeregowych (8): A iego chwałę/ á iego prawdę/ á iego wielmożność/ y iego on dziwny máyeřtat wyrozumiáwřzy/ áby tu ná řwiece obwořáli/ y wyznawáli. *RejAp* 94v; *RejZwierc* 179v; *NiemObr* 106, 127; *LatHar* 371; *WujNT* 752; *SkarKaz* 122a, 276a.

W charakterystycznych połączeniach: *majestat dobrotliwy*, *Ducha řwięthego*, (*prze*)*dziwny* (15), *jeden* (*jednaki*) (3), *nieogarniony* (4), *nierozdzielny*, *niewymowiony*, *niewyrozumiany*, *niezmierny* (2), *obecny*, *obłoczny* (2), *rowny*, *spaniały* (3), *społeczny*, *szczyry*, *řwiatły*, *řwietny*, (*społ*)*wieczny* (3), *wielki* (10), *własny* (2), *wszystek* (2), *zacny*; *majestat łaski*, *miłóřci*, *Trojce* (*řwiętej*) (6), *Trzech Person*; *dom majestatu*, *dostatek*, *głębokořć*, *głos*, *godność*, *grom*, *imię* (4), *istnořć*, *jasnořć* (2), *jedynořć*, *miłóřć* (2),

nogi (2), obłok (4), obrona, oczy (4), ogień, oglądanie, ozdoba, prawica (8), ręka, skinienie, słońce, służba, społeczność (2), sprawiedliwość, szczęśliwość, światłość, świetność (2), tajemnica (tajemność, tajność) (3), ubłaganie, uszy, wyniesienie (3), wzgarda, zacność, zwierciadło; dym od majestatu; z majestatu pochodzący; napelnion (pełen) majestatu (3), niegodny; majestatu lękać (przeląć) się (3), mało ważyć, naruszyć, prosić (9), ustraszyć się, tykać się; łsnąć się od majestatu; do majestatu przystąpić; z majestatu (po)da(wa)ć (4), obronić, rzec, wejrzeć (ujrzeć) (5), zagrzmić; majestatowi (wy)dziękować (się) (2), godzi się, kłamać, należy, ofiarować, przystoi (2), rozkazać, służyć (3), zalecać (zalecić) (2); przybytek majestatowi; majestat gniewać, hańbić, lekce pokładać, nosić, ogarnąć, okazać (ukazać) (5), posieść, skazić, ujrzyć, widzieć (2), wojować, wyrozumieć; na majestat poglądać, rzucić się, targnąć się (2); przed majestat ofiarować, położyć, przenikać, przyść, wywracać; w majestat patrzeć; być krolem przed majestatem, być kapłanem, chodzić (7), kurzyć, ofiarować (4), oskarżać, palić, poświęcić, przyczyniać się, sprawić, śmierdzić, ukazać (2), wołać, woniać (2), wstawiać się, zalecić, żyć; obliczny przed majestatem, osądzony, praw, przełożony, usprawiedliwiony, ustraszony, winien; przed majestatem błoto, narzekanie, ofiara (2), proch; napelnić się majestatem; okazać się z majestatem, przyść (przychodzący) (4), zstąpić; przy majestacie stać; w majestacie być (3), podawać się, pokazać się (ukazać się) (2), przyść (5), rozmawiać, stawiać się, szpyrać, ujrzyć, widzieć (3); w majestacie spaniały, wielmożny; o majestacie świadectwo.

Zwroty: »majestat chwalić, wysławiać« [szyk zmienny] (3 : 2): Ipráwey duífle to iefł kochánie náífle máiefłat twoy wiecznie wyfláwiáf mufiemy *RejPs* 66, 219v; *SarnUzn C*; *LatHar* 94, 619; *WysKaz*)?(2v.

»obrażać (a. obrazić), znieważać majestat; obrażenie (a. obraza) majestatu; bywa (a. ma być) obrazon majestat; majestat obraził się; majestatu ubliżyć« = *Maiestatis Divinae offensa JanStat* [szyk zmienny] (12 : 1; 7; 2; 1; 1): *RejPs* 220v; y młci fię frogo nad takowemi ludzmy [...] / ktorzi [...] przifięgaią naimię iego / bo takowimy przifięgamy bywa obrazon maiefłat Bozy. *SeklKat* F3v; *RejKup* ee2v; *LubPs* X4, Y2v; *GroicPorz* z3; *RejPos* 84v, 119v, 235v, 253, 327v, 328; *BialKat* 161, 168v; A gdyżeś ty bráćie miły rozmáicie grzełzył [...] gdyżeś [...] częłto obrázał Máiefłát iego / częłto Páná Bogá gniewał *KarnNap* C3; *ArtKanc* D9; Mnie lámego z to nie máłz / być fię nágrodziłto / To / czym fię / Máiefłatu twemu / vbliżyłto. *GrabowSet* B; *LatHar* 69, 139, 581; *WysKaz* 44; *SarnStat* 901, 904; *CzahTr* C2v.

»okazać się przed majestat Boży« = *stawić się po śmierci na sąd boski* (1): Z iákiem ítráchem dułzá grzełznego ma fie okázáf przed máiefłat Boży. *LubPs* ddv marg.

»stać (a. stanąć) przed majestatem, przed oblicznością majestatu« (5 : 1): Támże w hístoriey nápiáfano ftoi / iz czárt ftoiąc przed máiefłatem Pánłkim / rzekł *RejPos* 188, 13, 148v, 177, 192, 266, 330v.

»stać (a. postawić), stojący przed majestatem« = *uczestniczyć w szczęściu dusz zbawionych* (6 : 2): Oto fluchay: Iz ftoią przed Máiefłatem Pánłkim obleczeni w ftoły białe / á páłmy máią w ręku fwoich / dawáiąc część á chwałę fiedzącemu ná ftołcu Bożym y Báránkowi. *RejAp* 68, 67v, 68v, 174; *RejPos* 196, [249], 289v; *RejZwierc* 176.

»stać (*a. stanąć*), stawić się (*a. postawić się*) przed majestatem; stać (*a. stanąć*) przy majestacie« = żyć zgodnie z nakazami religii (16: 2; 2): *RejAp* 50, 70v [2 r.]; gdyż to ięst nawdzyęcznieyfa ofiárá Pána nálfégo/ iáko fpokornym á vniżonym fercem mamy lie ftáwić á okázowác przed fwiętyym Máyeftatem iego. *RejPos* 328v, 134 [2 r.], 134v, 140, 201v, 220 (16); ábyim z vcźciwością/ vprzeymością/ y nie ftruchlłá nádzieią ftál przy obecnym wfzędzie/ ftráfzliwym/ y przedfię dobrotliwym^m máieftacie twoim. *LatHar* 14.

»stawić (się) (*a. postawić się, a. sta(n)ąć*), postawion przed majestatem; stanąć (*a. powstać*) przed majestatem« = *stawić się po śmierci na sąd boski [szyk zmienny]* (17 : 2; 5): A to mamy pewny dowot fpyfma o nálfim wzwartwywfaniu [!] ze mułym wfzifczy ftanáć przed maieftatem Bożym/ wierny na wieczny ziwot/ niewierny na wieczne potępienie. *SeklKat* R2; *LubPs* aa2 marg; á ná głos trąby wfzifcy máią być poftáwieni przed tym ftráfzliwym máyeftatem Páńfkim. *RejAp* 172v, 55v, 73, 95, 172v [2 r.], Ff3v; *RejPos* 7v [2 r.], 21, 166, [278]v, 319, 350, Ooo4v; *BialKat* d2, d2; *BialKaz* D2v, G, Gv; *ArtKanc* S7v; *GrabowSet* K3.

»uniząć (*a. unizyc*) (się), upokorzyć (*a. ukarzać*) się, unizony, unizenie przed majestatem« [*szyk zmienny*] (4 : 3 : 6 : 1): *MurzHist* B2v; *LubPs* bb3 marg; *RejAp* 8v, 50v; vcżyn fobie iáko możefz napokornieyfe á naunizeńfe ferce fwoie przed Máyeftatem iego fwiętyym *RejPos* 184v, 134, 184v [2 r.], 202v, 228 marg, 289, 328v, 352; *CzechRozm* 201.

»upaść (*a. upadać*) przed majestatem, przed majestat, przed oblicznością majestatu« [*szyk zmienny*] (17 : 3 : 2): *OpecŻyw* 1 [2 r.]; *RejAp* BB6v, 15v, 36, 55v, 56 (8); *RejPos* 177v, 248, 284, 314v, 339; A gdy obaczyfz vpadek fwoy/ vpadń przed Máyeftat fwięty iego/ á day lie ná miłofierdzie iego *RejZwierc* 196v, 11, 265, 266; *KochPs* 143; *SiebRozmyśl* B3, B4.

»zstąpić z majestatu (bostwa)« = *stać się człowiekiem [szyk zmienny]* (7): *PatKaz II* 34v, 42, 45v, 48, 54v, 59v; Pomnię Pánie żeś z wyfokiego máieftatu Boftwá twego y chwały/ którą máfz fpolná z Oycem y Duchem s. ná ziemię sftąpił/ [...] y w ftáyni/ podley niźli náliźfy kmieć y niewolnik/ vrodźicieś fię raczył. *SkarKaz* 161a.

Wyrażenia: »bluźni(e)rstwo przeciwko majestatowi, na majestat; bluźnierz (*a. bluźnierca*) majestatu« (1 : 1; 2): *RejAp* 197; *WujJudConf* 214; *ReszPrz* 73; Lę kay lie ziemio Węgierfka/ ktorá zdrayce y bluźnierce Máieftatu Bofkiego z pośrzodku Krześciáńftwá wyświecone/ zá Proroki przyięła *PowodPr* 12.

»majestatu chwała, sława; majestat chwały; majestatowi chwała« [*szyk 6 : 6*] (5 : 1; 5; 1): á ia też ifcie nieomiefzkam y flowy y piłmem rofferzác flawy máieftatu twego fwiętego. *RejPs* 213v, 205, 214; *RejAp* 14; Pełne ięst niebo y ziemiá Máieftatu chwały twoiey. *RejPos* 144; *BialKat* 181 [2 r.]; *KuczbKat* 15; *ArtKanc* T17; *GrabowSet* I2v; *LatHar* 20, 573.

»moc (*a. możność*) majestatu; majestat możności« [*szyk 4 : 2*] (4 : 2): *RejPs* 153; Prziobłokł pan dziwną moc máieftatu; fwe go *LubPs* V2v; *RejPos* 191v, 232; *BialKat* 301; *LatHar* 456.

»nawwyższy (*a. wysoki*), wyniosły majestat; wysokość majestatu, nawwyższy w majestacie; majestat wysokości« = *maiestas in excelsis Vulg* [*szyk 7 : 4*] (5 : 1; 3; 1; 1): *WróbŻołt* 28/3; wezrzy łáfkáwie zwyfokofci máieftatu fwego ná táką opuřczoną tę winnicę fwoię *RejPs* 120v, 120; *LubPs* B6; *BibRadz*

II 120c; *KuczKat* 35; *CzechRozm* 54v; *ArtKanc* A18v; profzę cię Oycze wynioślego máieftatu/ rącz mię wípomoc miłościwie *LatHar* 19, 44; *SkarKaz* 161a.

»majestat niebieski« (3): iekotz takowy maieftát niebiefki ij nieogarniony/ od wílytkich ieft wżgardzony ij opnífczony [!] *OpecŻyw* 131v; *SkarŻyw* 208; *SkarKaz* 122a.

»przed oblicznością (a. przed obliczność) majestatu« (11): *KrowObr* 169v; *RejAp* 117; *RejPos* 13, 198; *RejZwierc* 260; *LatHar* 60, 279, 637; ia téz vpadam przed oblicznością Máieftatu twégo świętého/ dziękuiącći *SiebRozmysl* B4, D3; *PowodPr* 84.

»majestat Pana (Boga) *itp.*; Bog, Pan [jakiego] majestatu« = *Maiestas Dei, Deus Maiestatis Vulg; Maiestas Divina Cn* [szyk 190 : 24] (211; 2 : 1): *OpecŻyw* 1 [2 r.]; *OpecŻywSandR nlb* 2; *PatKaz II* 45v, 48, 54v, 59v; *PatKaz III* 97; *RejPs* 126; *SeklKat* F3v, R2 [2 r.]; *MurzNT* 56; Pokorne vniżenie wyernego przed máieftatem Páńfkim *LubPs* bb3 *marg*, Q4v *marg*, T5v, ddv *marg*; *GroicPorz* z3; *KrowObr* 169v; Głos Páńfki nád wodámi/ Bog Máieftathu zágrzmiał *Leop Ps* 28/3, 1.Reg 4/21; *BibRadz* *4, I 281b *marg*, *Ps* 49 *arg*, *Tob* 3/18, II 88a *marg*; *BielKron* 35v; *OrzQuin* N2v; Ná początku było łowo/ tho ieft/ Syná Bożego niewymowiony Máieftat. *SarnUzn* F8, B4v, BB, C, E2, F4, F4v; a obudwu wípomina być ná máyeftacie Bożym/ tho iuz tu możesz rozumieć iż Ociec y Syn y Duch fwięty fą liedzący ná máyeftacie Bożym/ to ieft/ w oney iedney á nierozdzielney Effencye *RejAp* 68v, BB6v, BB8, 1v, 2v, 14 (44); *HistRzym* 94v; iáko to ieft íprofný grzech á iáko omierzony przed Máyeftatem Páná nálzego/ hárdé ferce á nádęta myfl człowieká nikkzemnego. *RejPos* 202v, 7v, 48, 134 [2 r.] 148, 148v (51); Pan tę łáfkę vczynił: iż y dżiś przed Máieftatem Bogá Oycá przyczynia fye wedle człowieczeńtwa zá námi *BialKat* 161, d2 [2 r.], 161, 181 [2 r.] 183v, 301; *KuczKat* 285; *RejZwierc* 176, 186v, 189, 191 [2 r.], 265; *WujJud* 62; *WujJudConf* 71, 94, 214; *RejPosRozpr* b3v [2 r.]; *BialKaz* D2v, Gv; *CzechRozm* 178, 195, 216v; *SkarJedn* 313; *SkarŻyw* 83, 112, 358; *CzechEp* 27, 78, 86, 132 [2 r.], 167 (11); *NiemObr* 107; *ReszPrz* 24, 73, 91; *ReszList* 143; oto fię ítawię oczom Bołkiego máieftatu twégo *LatHar* 143, [+11]v, 11, 14, 41, 69 *marg* (21); *WujNT* 16, 564, *Apoc* 15/8; *WysKaz*)?(2v, 44; *SarnStat* 901, 904; *PowodPr* 12, 30, 33, 36, 84; *SkarKaz* 6a, 161a, 277b, 609b.

»stolec (a. stolica) majestatu; majestat stolca« = *sedes Maiestatis Vulg* [szyk 13 : 2] (13; 2); *TarDuch* A2; *RejPs* 133, 151, 213; *KrowObr* 212; *RejWiz* 153v; Tákże téz ty weftchni weżrzawfzy w niebo w ítolec Máyeftatu Páná fwego *RejPos* 207, 19; iż Pan Kryftus wftąpił [...]/ do onego niebá naywyżfzego do Stolice Mágeftatu Bołkiego ná práwicę Oycowfká *WujJudConf* 71; *SkarŻyw* 112, 509; A iż go (to ieft fyná) Bog ociec vczynił vczęsnikiem krolefstwa/ pozwaláiac mu máieftatu Krolewfkiego ítolcá *CzechEp* 248; *WujNT Matth* 19/28, 25/31; *SiebRozmysl* E2.

»straszliwy (a. straszny), srogi, groźny majestat; srogość majestatu« [szyk 30 : 4] (22 : 10 : 1; 1): abychmy téz nałladuiąc woley fwiętey iego znali go łaskawego miłofiernego krola gdy ítanie w írogości maieftatu fwego *RejPs* 97, 122v, 123v, 139, 143; *OrzQuin* N2v; *RejAp* AA4v, BB6v, 36, 48, 50 (15); *RejPos* 40v, 134, 166, 339v, 343, 350; *RejZwierc* 265; *SkarŻyw* 492; *ArtKanc* S7v; O ítráfzliwego Máieftatu Krolu/ Vfkrom ná ohwilę/ w ták tefkliwym bolu/ Myfli ítrapione *GrochKal* 10; *LatHar* 14, 641; *SkarKaz* 4b.

»święty (a. świętobliwy) majestat« [szyk 98 : 53] (151): Owífem záchoway ná ony niełáfkę twoię/ ktorzy fię chłubliwie podnołfą przeciwko fwiętemu máieftatowi twemu *RejPs* 22v, 35, 42v, 48v,

79, 143v, 213v, 220v; Swyętego Máyeftatu yego ná wífe ftrony/ Ty niškości tu zyeńkye będą nápełnyony *LubPs* Q4v; *BielKron* 38; *OrzQuin* Z2v; *RejAp* 8v, 15v, 54v, 56, 68v (21); Boże á Pánie nálfz iedyny/ ktory żywiefz y kroluiefz z Oycem y z Duchem fwiętym w iedyności Máyeftatu twego fwiętego/ Amen. *RejPos* 83, 7v, 13, 21, 34, 46v [2 r.] (101); *RejPosWiecz*² 95v; *RejZwierc* 125v, 189v, 195, 196v, 265v; *NiemObr* 68; Wfpomni y ná te/ ktorzy żadnych do máieftatu twego fwiętego po śmierci fwoiey przyczynow nie máią *LatHar* 100, 2, 87, 144, 569; *SiebRozmyśl* B3, B4, D2v, E3v; *VotSzl* Bv; *CzahTr* C2v.

»wielmożność majestatu; wielmożny, wszechmocny majestat; majestat wielmożności, wielebności« = *gloria maiestatis Vulg* [szyk 36 : 10] (19; 18 : 1; 7 : 1): O wielmożny maieftacie/ iakos ty dzis vtłuczoⁿ iako może twá niewinnoltz cirpietz takowé łromocenię *OpecŻyw* [123]v; y náprawdzie á ná łprawiedliwołci ieft záložon máieftat krolewfkiey wielmożności twoiey *RejPs* 132, 32v, 42, 95, 97v, 122v (11); *MurzNT* 183v *margin*; *LubPs* Y2v; *Leop Is* 2/10; *RejAp* AA4v, AA5v [2 r.], 47, 56v, 83v, 91, 198; *RejPos* 177, 202v, 207, 239v, 266, 350v; *RejPosWiecz*² 91; Páná wfzego łtworzenia/ á Bogá wiecznego Wzgárdzili/ lekce ważac/ ony wielkie dziwy/ Ktoremi okázował/ [...] Táką zacną wielmożność/ Máyeftatu łwego *HistHel* B; *CzechRozm* 54v, 201; *KochPs* 143, 146; *CzechEp* 167, 283; *ArtKanc* L5, L8v; *LatHar* 33, 216, 328, 370; *SiebRozmyśl* E2, K4v.

Szeregi: »majestat, (a, i) bostwo« [szyk 2 : 2] (4): Tyś ieft Krol wfzytkich krolow/ tobie vpadáią/ Mocy zyeńkie/ niebiefkie/ y czeńć wieczną dáią. Wyznawáiąc tve Bołtvo á Máieftat dziwny *RejWiz* 165; *RejPos* 58v; *RejZwierc* 195; *SkarŻyw* 81.

»chwała, (a, abo, i) majestat« = *gloria Vulg* [szyk 6 : 3] (9): *MurzNT* 183v *margin*; *Leop* 1.Reg 4/21; *RejPosWiecz*² 91; *BialKat* 181; Y mogłze Ewángeliftá wfzyłtek niebá y źemie Mágeftat y chwałę/ vniżeńłzmy fłowy ogárnąć? *KuczbKat* 35; *RejZwierc* 9v; *RejPosRozpr* b3v; *NiemObr* 109; *LatHar* 377.

»moc i majestat« = *potestas et maiestas, virtus et maiestas Vulg* [szyk 8 : 1] (9): *OpecŻyw* 114; *SarnUzn* B4v; *WujJud* 62; Ktory [*Pan Chrystus*] też po łzołtym czáśie/ śiodmego wieku Przydźie z mocą wielką y z máieftatem/ áby łdźił wfzytki. *WujNT* 837, *Matth* 24/30, *Luc* 21/27; *SkarKaz* 1b, 6a; *GosłCast* 56.

»majestat a (i) obliczność« [szyk 4 : 2] (6): *RejAp* 65v, 67v; iáko ieft droga á kofłtowna łmierć káżdego z nich przed Máyeftatem á przed oblicznością iego *RejPos* 321v, 186, 235v, 339.

»pompa i majestat« (1): Izali ták przenawýłze krolełtvo Chryłtułowe/ y przemożną wfpaniáłość/ z żadnym wfzytkiego łwiátá krolom niezrownáną pompe/ y máieftat niebiefki opifuią? *SkarKaz* 122a.

»majestat i powaga« (1): Coż rozumiefz iáki ieft ták Páná dziwnego/ Máyeftat y powagá wielmożności iego. *RejAp* AA5v.

»majestat i wielkość« = *maiestas et magnitudo Vulg* [szyk 1 : 1] (2): *Leop Deut* 5/24; Miłuię [*Bog*] ludźie y łlugi y to co łtworzył/ ále vpodobánia łwego włafne⁸⁰/ ktore wielkości y máieftatu y náturze iego przyłtoi/ nie ma/ iedno łam w łobie. *SkarKaz* 117b.

»majestat a wielmożność« (5): A nápełnion był on kofciół dymem máyeftatu/ á wielmożności iego. *RejAp* 130, 8, 71, 172; *RejPos* 190.

»majestat i wspaniáłość« (1): nic nie máłz gotowego y ochędożnego w mym domu/ ná táki máieftat y wfpaniáłość twoię. *SkarKaz* 457b.

W przeni [czego] (1) :

Szereg: »wielkość i majestat« (1): A Bozka Duchá ś. náuká [...] o fłowá nie dba/ y owłzem profłá y nizką wymowá wielkość y máieftat prawdy fwey pokrywa *SkarKaz* 122a.

β. *O świętych* (2) : Ale dlá tego iá chciál opufcitz/ iże z iey obliczá blogoflawione⁸⁰ promienie iafné iako z flońtza wychodzily/ a dlá tego widzátz Iozeff takowy maieftát tey panny/ s pokory chciál iá opufcitz/ czyniátz fie niedóftoyny^m iey towarzyltwa. *OpecŻyw* 13v; ktory [*anioł*] iá taką światłością ogárnał/ ifz pátrzyć ná nię nikt/ okrom ftráchu/ y zdumienia/ prze wielki máieftat y światłość nie mogł. *SkarŻyw* 69.

γ. *O bóstwie pogańskim* (3) : y owłzem też áby wielkicy Boginicy Dyany kościoł nie był nizacz mian/ y przyfłoby ktemu żeby thez był zepłowan máieftat iey/ ktorą chwali włzytká Azya/ y włzytek świat. *BibRadz Act* 19/27; *BudNT Act* 19/27; *WujNT Act* 19/27.

δ. *O szatanie* (2) : Raz przyfzedł do niego świetnie barzo y w wielkim máieftacie *SkarŻyw* [236].

W połączeniu szeregowym (1): A bestia kthorám widział/ była podobna ku Lámpártowi [...]. A dał iey Smok możność fwoię/ y máyefth fwoy/ y zwirchność wielką. *RejAp* 105.

2. *Zewnętrzna okazałość, przepych; wspaniałość otoczenia* [*maiestas alicuius loci – powaga Mącz 205a; uczciwość – maiestas loci Cn*] (14) : Potym mie zawiódł w ogrod/ to iuz tu pámięci/ Iście w głowie nie sftanie/ co fie tám w nim kręci. Ony dziwne przypráwy/ on máieftat wielki/ Zeby fie zumieć musiał pátrząc ná to wšelki. *RejWiz* 36; *RejZwierz* 111; [*Grzegorz papież*] Przyiechał do Genui ze włzytkim máieftatem Papielkim *BielKron* 187, 78; A iż powiedá Apofłoł iż to był máyefth wielki/ thedy nie thylko ftolec máyefthatem zowiemy/ ále y onę włzytkę circumftáncią ktora bywá około potentatá iákiego ziemskiego/ tedy pófpolicie powiedamy/ iż ślńny máyefth około niego. *RejAp* 172.

W połączeniach szeregowych (3): ázaż nieieft rzecz godna/ áby lud Krześciánłki opuścił takie mnoftwo/ chocia też liczbá/ pompá/ świetnością/ bogáctwem/ y máieftatem [*numero, pompa, splendore, divitiis, maiesiate*]/ drugá ftronę przechodzi? *ModrzBaz* 30; *SkarKaz* 122b, 519b.

W charakterystycznych połączeniach: majestat papielki, silny, wielki; majestat domu; majestat ogládać, okazać, opatrować, widzieć, wystawić; majestatem przechodzić; przyjechać z majestatem; ubrany w majestacie.

Szeregi: »chwała i majestat« (1): dam co przemogę ná chwałę twoię/ y ná máieftat domu twego. *SkarKaz* 458a.

»majestat i pompa« [*szyk 1 : 1*] (2): Y dobre im było ono pánowanie. bo krolow nie żywili/ áni ich máieftatu y pompy opátrowáli *SkarKazSej* 690a, 689b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

Wyrażenie przyimkowe: »w majestacie swym« (1): Gdyż y o Sálomonie wfpomináć raczy/ powiedájąc o piękności kwiatkow fthworzenia fwego/ iáko ie on fárbuie á przyodzyewa/ iż y Sálomon nie bywał ták vbrány w máieftacie fwym. *RejPos* 162.

W przeni (2) :

Wyrażenie przyimkowe: »w majestacie« = *w całej pełni, pod każdym względem* (2): Spytał potym młodzyeniec [...] / co to zá hetmáni/ Co to tám do nich bieżył s tymi nowinami. Powiedzyał mu Abiron [...]. Vkażęc wnet każdego w iego máieftacie/ Snádnie ich chytre fpráwy s póftáwy poznacie.

RejWiz 165; Ale/ kogo nie wciefzyło nigdy pińmo/ áni zna tego ímáku/ ktory historie/ ábo y ine rzeczy w kfięgach dáią: ten/ flawy w iey máyefstacie nigdy widzieć nie może. *GórnDworz* G4v.

3. *Miejsce honorowe dla władcy; tron lub podwyższenie, na którym stoi tron; być może też sala tronowa lub pomieszczenie w pałacu królewskim, do którego dostęp mają tylko wybrani; tribunal Vulg, Cn; cathedra, sedes, sella, solium, suggestus, thronus Cn [w tym: czyj (88): ai poss (31), pron poss (30), G sb i pron (27)] (225)* : był też on máieftát z czyftego złotá/ ná siedm łokiet/ [...] á przez siedm ftopniow wftępowáli krolowie *HistAl* G3, M7v [3 r.]; Izali [*Piotr Święty*] íobie iákíe máieftaty w Rzymie tzníć/ y ftáwiác rofkázował? *KrowObr* 25v; *RejWiz* 23, 71; *RejZwierz* 18; Po tych świátościach wczyniono srod rynku ná póspolitym mieyfcu máieftath/ ná ktory iechał [*król*] z zamku w koronie ná koniu *BielKron* 405, 232v [2 r.], 330v; Máyefstat zgotowano połyfka íe wízędzie/ Złotá y srebá hoynie/ wízytko w piéknym rzędzie. *StryjWjaz* Cv, C3, D5v; [*Barbara Radziwiłłówna*] bylá koronowána w Krákwie ná Zamku w Kościele S. Stániłfawá ná Máieftacie wedlug zwyczáiu przypráwionym *StryjKron* 762; *BielSjem* 17; Táme piékný máieftat był wymálowány/ Ná nim krol siedział w myślách twoich rozerwany *KochProp* 9, 14; *SiebRozmyśl* K4.

W porównaniu (1): Bífkup [...] íam też obwyfz/ iákoby ná máyefthacie íiedział *GórnDworz* P.

W charakterystycznych połączeniach: majestat kosztowny, piékný, przypráwiony (2), złoty (3); ruszyć się z majestatu, zniść; na majestat prowadzić; majestat (u)czynić (3), mieć, sprawi(a)ć (2), zbudować, zgotować; oględać w majestacie, zastać.

Zwroty: »siedzieć (a. (u)sieść), siedząc(y) na majestacie (a. na stolcu, a. stolicy majestatu); siedzieć (a. posadzić się) w majestacie« = *sedere pro tribunali Vulg* [szyk 14 : 7] (13 : 5; 3): Nie ktorego czału Crefus krol przypráwił íe iak nakrafniej mógł á w maieftacie íe poładził *BielŻyw* 6; *RejPs* 125v; Iako Alexander íyadł na maieftacie oyca íwego koronowany *HistAl* B4v, B5, G2v [2 r.], G4 [2 r.], G5v; *RejWiz* 71, 166; *Leop Act* 12/21; *OrzRozm* E3v, F2v; *BielKron* 115, 216v, 367v; *GórnDworz* P; *RejPos* 185; *StryjKron* 662; *GórnTroas* 58.

»na majestat wsadzić; na majestacie posadzić« (1; 1): Tháme go ná Máyefstat Arcybífkup wládził/ Aby w boiáźni Bożey íąd ná nim prowadził. *StryjWjaz* C3v; *StryjKron* 667.

»wstąpić (a. wstępować), wniść na majestat« (3 : 1): *HistAl* G3; *BielKron* 232v, 414v; W Ratuszu vbran/ wftąpił ná Máyefstat potym/ Od Miefzczan przyfięgę wziął/ y dar srebny z złotym. *StryjWjaz* C3v.

Wyrażenia: »majestat krolowski« [szyk 2 : 1] (3): *Leop Act* 12/21; Woyciech Prufki Místrz ołd czynił Krolowi Polfkiemu srod rynku Krákwofkiego/ gdzye było wczyniono ktemu Máieftat Krolowfki *BielKron* 419; *OrzQuin* G2v.

»stojący na majestacie« (1): Atália [...] wżrzála Krolá ítoiącego ná máieftacie [*super tribunal*] wedlug obyczáiu/ á przy nim ípiewaki *Leop* 4.Reg 11/14.

»stolec, stolica majestatu« (2 : 1): *HistAl* B5, M7v; áby Krol wíiadfzy ná Stolicy Máieftatu íwego/ ná thym Seymie Piotrkowfkim/ wziął przed íye Przyfięgę íwą *OrzRozm* E3v.

»wysoki majestat« (2): *HistAl* G4; on iey [*cesarzowej*] ták wfkazał: Skoro ia wnidę/ ty z wylokíego máieftatu twego znidź *SkarKazSej* 680a.

W przen (3) : A zátym fię zá fmokiem do fkáły vdamy/ Y tám go w máieftácie iego poszukamy.
CzahTr E4.

Zwrot: »na majestacie siedzieć« (1): O nędzny fwiecie toć v ciebie wżędy á wżędy opák potráwy ftáwiáią/ łotroftwo/ wżeteczeńftwo/ pochlebftwo zá ftoły á ná máieftaciech fiedzi: á prawdá fwięta s fprawiedliwością w frogim więzyeniu *RejPos* 322v.

Wyrażenie: »majestat Salomonow« = *figura typiczna Matki Boskiej* (1): Toć ieft oná Arká przymierza Páńfkie⁸⁰ [...]. To on máieftat Sálomonow fłoniowy/ złotem przeiálnym łáfki Bożey ozdobiony. *LatHar* 477.

Przen (18) :

a) Stolica (1) :

Wyrażenie: »państwa majestat« (1): Vkázuie písmo fwięte w kfięgách Hefter/ iz Afwerus Krol w Zuzys páńftwá fwego máieftat miał. *BielKron* 267v.

b) Panowanie, władza królewska (17) : Pořłáli Niemcy Kárlá/ [...] ktory gdy poráził Sáráceny s pomocą Papięfką/ tám był przyięt ná ftolec Cefárfki/ á ták záfię przyfzedł ten máieftat do Niemiec. *BielKron* 172, 172, 407v.

W charakterystycznych połączeniach: podawanie majestatu, przeniesienie; obiecować majestat; na, nad majestat przelożyć (2).

Zwroty: »siedzieć na majestacie (a. na stolcu majestatu); usieść w majestacie« [szyk zmienny] (2; 1): Abowiem thy (iáko powiadałz) ieftes rowien flońcowi/ á iże fiedziłz ná ftolcu máieftatu twego zefłány od bogow weřpołek s Perskimi Bogi *HistAl* C5v; *OrzQuin* G2v; Przyřiągłeř Dawidowi wiernym fłowem fwoim / Potomek twóy wřiędzie w máieftácie twoim *KochPs* 195.

»być na majestat wsadzony« = *zostać królem* (1): ZYGMVNT trzeći ftáwił cię Krol niezwyćięzony/ Przed fię; będąc ná Polfki Máieftat wfadzony. *SapEpit* [B2].

»złożyć, zrzucić, złożony, zrzucony z majestatu« = *pozbawić, pozbawiony tronu* (1 : 1 : 1 : 1): *RejPos* 43 [2 r.], 127; gdy oná pyřzna krolowa Wáłtá wzgárdziwfzy rofkazánie krolewfkie nie chciała iřć do niego/ y iáko była zrzucóna z Máyeftatu fwego *RejZwierc* 201.

Wyrażenia: »majestat cesarski« (4): vczyñił Syem ná gránicách Włofkich/ ták ná duchowne iáko ná fwieckie pány/ áby ten máieftat Cefárfki iednoftáynie był podawan od náznáczonych perfon/ nie według krewnořci/ áni żadnym práwem ták przyrodzonym iáko nabytym *BielKron* 175v, 174, 174v [2 r.].

»wysoki majestat« (1): wfzák y ty teraz ná wyřokim Máieftácie fwym Królewřkim/ tudzieř podle Káplaná řiedząc/ [...] řmiertelnořciám poddány iefteř *OrzQuin* G2v.

Szeregi: »majestat i krolestwo« (1): Przelożyłem iá [mqdrořć] nád máieftat y krolestwá/ y bogáctwá z nią zrownáne zá nicem poozytał. *SkarKazSej* 658a.

»stolec (a. stolica) a (albo, i) majestat« [szyk 2 : 1] (3): Tu iuř ftolec álbo Máieftat Cefárfki przeřtápił do Fráńkow *BielKron* 174; *RejPos* 127; *SkarKazSej* 662b.

a. Wyobrazenie tronu boskiego (często w kontekstach nie pozwalających na jasne odróżnienie odznacz. 1., zwłaszcza w nawiązujących do Apokalipsy); (z przydawką dzierżawczą zastępuje zwykle wyraz „Bog” lub odpowiedni zaimek) [w tym: czyj (61): G sb i pron (22), ai poss (21), pron poss (18)] (151) : RejKup

y5; *RejPs* 116v; *LubPs* Xv; *RejWiz* 153 marg, Dd; Tu iuż Apoštoł piŝe/ iáko Báránek w poŝrodku máyeŝtatu otworzył kłięgi liedniá pieczęći zápieczętowane *RejAp* CC; Iz cztery á dwádzieŝciá ŝtárcow liedziáło około máyeŝtatu ná ŝtolicach ŝwych. *RejAp* 48; A z onego máyeŝtatu pochodziły ŝyfkáwice/ y gromy/ y głóŝy/ á liedm lamp było ogniem pałáiyácych przed máyeŝtatem [...] / á w poŝrodku máyeŝtatu/ y około máyeŝtatu czworo zwirzáth/ pełnych oczu y s przodku y ná zad. *RejAp* 48v, CCv, 2v, 47 [3 r.], 47v marg, 48 (44); *RejPos* 148v, 342v, 345; *WisznTr* 29; *LatHar* 425; Przetóŝ tákiéy zapláty pewnie godná bylá. Aby ŝyn twóy namilŝy z máieŝtatu ŝwego Ruŝyły ŝię/ prowadził cię do przybytku ŝwego. *SiebRozmyŝl* K4v.

Zwoty: »siedzieć (*a. sieść*), siedzący (był) na majestacie; siedzieć (*a. usieść*), siedzący w majestacie; siedzący na wysokoŝci majestatu« = *sedens super solium Vulg* [szyk zmienny] (3 : 7; 3 : 3; 1): Ieŝŝcze niewidziál Iežuŝa w maieŝtácie liedzácego/ iako Paweł ŝwięty/ anij z nieba mowiácego *Opecŝzyw* 144v; *LubPs* Cv; *Leop 3.Reg* 22/19; *BibRadz* *7; *BielKron* 135v; *SarnUzn* F6v; Iáko Ian widziál ono Boŝtwo liedzáce ná máyeŝtacie/ kthorego áni wypiláć áni wymowić nie vmiał. *RejAp* BBv, 47, 126, 155v, 156v [2 r.], 172 [2 r.]; *RejPos* 294; *ArtKanc* S20v; *WujNT* Zzzzzv.

»z majestatu spycháć (*a. zepchnáć*), strácić, zrzucić« = *odmawiac boskoŝci* [szyk zmienny] (3 : 1 : 1): W wtorym Pálmie Papielŝ y Mniŝy Syná Boŝego z máieŝtatu iego wláŝnego zepchnęli *KrowObr* 152, 154; *SarnUzn* D4; *CzechEp* 212; Częŝto ŝię tego náŝluchamy/ gdy nam to zádawáiyá/ iz ŝpychacie z máieŝtatu ŝyná Boŝego. *NiemObr* 106.

Wyraŝenia: »majestat Boŝy, Bostwa, Pańŝki, Pana« (8 : 5 : 8 : 1): *BibRadz* I I20c marg; Siedm lamp pałáiyácych iuż ŝam Apoštoł wyłóŝył/ iz ŝá liedm duchow Páńŝkich/ kthore pochodzá z máyeŝtathu Páńŝkiego. *RejAp* 49, BB8, 49v, 50, 68v, 69v (13); *RejPos* 6, 13, 37, 47, 202, 262v, [292]v; *CzechEp* 166.

»majestat niebieski« (6): Tu iuż dáley Apoštoł dokláda/ co ŝie działo gdy on Báránek niewinny kthorego widziál/ otworzył kłięgi ony ŝywotá/ poŝrozod máyeŝtatu onego niebieŝkyego. *RejAp* 52v; *RejPos* A5, 57, 210, 286v, 305v.

»ŝędzia na majestacie; majestat ŝadowy« = *tribunal Modrz* (3; 1): *RejAp* 62v, 64, 64v; Ktorego dnia onego oŝtátniego oczekawamy: gdy tráby twoiey głóŝem do Máieŝtatu ŝwego ŝadowego wyzowie ŝywe y zmárke *ModrzBaz* 136v.

peryfr. »siedzący, (ten) ktory (*a. co*) siedzi na majestacie« = *Bóg* (15 : 7): Siedzácemu ná máyeŝtacie y Báránkowi niech będzie błogóŝłáwienŝtwo/ czeŝć y chwałá *RejAp* 53, 47v, 49 [2 r.], 49v, 50v, 51 (21); *RejPos* 6.

»siedzący na majestacie« = *zbawiony* (1) Bo ŝyŝyŝył iz thu Apoštoł nie tylko o tych liedzácech ná mayeŝtacie powieda/ álbo o tych poŝcinánych/ ále y o tych kthorzykolwiek ŝtátecznie będą [!] ŝtać przy Pánu ŝwoim/ á będą odŝywieni w nim przez krzeŝth *RejAp* 168v.

»majestat ŝwięty« [szyk 2 : 2] (4): A tu iuż dáley Apoštoł wywodzi/ czo dáley widziál s tego máyeŝtatu ŝwiętego. *RejAp* 50v, 53, 202v; *RejPos* 262v.

»wielmoŝnoŝć majestatu« (1): a ty [...] raczyles widome ciało wziáć na ŝie ktore wiele dziwow okazawłŝy na ŝwiecie: potem wŝtápic raczyło do wielmoŝnoŝci mageŝtatow ŝwoich *RejPos* 144v.

Szeregi: »chwała, majestat« (1): iż widáli wielkie dziwy/ wielkie fwiátłości/ dziwną chwałę/ dziwny Máyeftat *RejPos* 148v.

»stolec (a. stoł), (a, a(l)bo) majestat« [szyk 7 : 2] (9): Nie rozumieyże też ábyć tám Apoštoł widział ftolec albo máyeftat iáki/ ále widział dziwną á ftráfzliwą wielmożność/ ktory iáko krol iáki możny ná ftołcu álbo ná máyeftacie fwoim/ fądził á rofpráwował wfythko ná ziemi y ná niebie. *RejAp* 47v; *RejPos* A5, 144, 204, 272v, 318v, 341; *ArtKanc* S20v.

»tron, (abo) majestat« (2): *KrowObr* 154; Iżeá fyn moy namileyfzy ieft [...]. A poftáwifz fobie miedzy nimi Tron ábo Máieftat *RejPos* 239.

W przen (4) : v Rimárzá pod dáchem w nędznym miáftecżku/ ábo thám gdzie przyfzedł/ tám były wfytki máyeftaty y pokoie iego. *RejPos* 301.

Zwrot: »w majestacie [Boga] siadać« = *zostać wywyższonym* (1): Iáko nákoniec zły przedfię wypada/ A dobry w iego Máieftacie fiada. *KochFrag* 16.

Wyrażenie: »majestat krolewski« (1): Ten maieftat krolewki zewfífąd pofwiętzony [...]/ botz wniem fiedziál bog wierny/ tzo wflytek fwiat rządzí/ kármiätz fie maly^m pokarmem czyftym panieńfkim mlekiem. *OpecŻyw* 20v.

Szereg: »stolica a majestat« (1): Otoż małz ftołicę á máyeftat iego v Rimárzá pod dáchem w nędznym miáftecżku *RejPos* 301.

Przen: *Władza, panowanie* (2) :

Wyrażenia: »majestat krolewski« (1): Bóg [...] Chce dáć fynowi twému Máyeftat Krolewki *SiebRozmyśl* F3.

»majestat niebieski« (1): Błogofławyonyfz yeft ná wflem Pan Bog Izraelfki/ Ná wyek wyekow fpráwuyący máyeftat nyebyełki *LubPs* Y4.

b. Wyobrażenie tronu szatana (2) : y vczyñił ráde z onymi Anioły fwemi mowiąc/ áby mu [*Lucyferowi*] vczyñili Máieftat ná wfchod fłóncá *RejPos* 101, 200.

4. Nazwa jednego z chórów anielskich: trony (2) : przezeń wfzytkie rzeczy fą ftworzone ná niebie y ná ziemi/ widziálne y niewidziálne/ choć máieftaty/ choć páñftwá/ choć księftwá/ choć zwierzchności [sive *throni sive dominationes, sive principatus, sive potcstates*] *WujNT Col* 1/16 [cf *Encyklopedia biblijna*].

Zestawienie: »chor majestatow« (1): dziewięć ieft chorow ánielfkich: z ktorych cztery tu Páweł miánuie/ Piąty Máieftatow/ w liście do Koloffenfow *WujNT* 669.

5. Podium, miejsce podwyższone do siedzenia, trybuna (1) : A mądrzy/ftárzy ludzie bárzo fie rádzi tym tho rzeczám nikkzemnym pirwey dziwowáli/ ná ty teátrá/ tho iefth ná máyeftaty ktore ná to fpráwowano áby fie z nich ftáteczni ludzie krotofilam dziwowáli *RejZwierc* 165; [Sędziom było zbudowano majestat pole kwintarny [= *obok manekinów do ćwiczeń*], ktorzy sądzili, kto lepiej uderzył. *RywKsięgi* 123].

6. [Przen: Szafot: Ogień widzę złożony/ palą moje fpráwy/ Y maieftat frototny/ mnie przygotowány. *LaurLament* C2.]

Synonimy: **1.** *chwała, dostojność, godność, jasność, moc, potęga, sława, wielmożność, wszechmocność;* **2.** *pompa;* **3.** *stolec, stolica, tron;* **5.** *teatrum.*

